

Wołomin, dnia 10 kwietnia 2018 r.

Trybunał Konstytucyjny
al. J. Ch. Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący: J W , zam.

reprezentowany

przez: adw. Iwonę Lelito, ul. Lipińska 32a lok. 23, 05-200 Wołomin, wpisaną na listę adwokatów Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, nr wpisu WAW/Adw/6050

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Na podstawie art. 79 ust. 1 w zw. z art. 188 pkt 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w imieniu J W , wyznaczona z urzędu na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w W z dnia grudnia 2017 r. wydanego w sprawie o sygn. akt o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu dla J W celem sporządzenia skargi konstytucyjnej oraz decyzji Okręgowej Rady Adwokackiej z dnia grudnia 2017 r. wyznaczającej mnie na pełnomocnika z urzędu, które zostały doręczone mi w dniu 15 stycznia 2018 r. (w załączeniu) **wnoszę o:**

1. stwierdzenie, że art. 246 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (pierwotnie opublikowana w Dz.U. 2002 Nr 153, poz. 1270, tekst jednolity Dz.U. z 2017 r. poz. 1369, z późniejszymi zmianami, dalej powoływana jako p.p.s.a.) w zakresie, w jakim nakłada na stronę obowiązek wykazania, że nie jest w stanie ponieść jakichkolwiek kosztów postępowania bez ustanowienia obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny sytuacji materialnej strony jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z wywodzoną z art. 2 Konstytucji RP zasadą poprawnej legislacji i

wyrażoną w preambule do Konstytucji RP zasadą rzetelności działania instytucji publicznych,

2. stwierdzenie, że art. 276 p.p.s.a. w zw. z art. 175 § 1 p.p.s.a. w zw. z art. 246 § 1 pkt 1 i 2 p.p.s.a. w zw. z art. 245 § 1-3 p.p.s.a. w zakresie, w jakim nakłada na stronę wymóg wniesienia skargi o wznowienie postępowania sporządzonej i podpisanej przez adwokata lub radcę prawnego, jednocześnie nie gwarantując stronie prawa do uzyskania w tym zakresie zwolnienia od kosztów w zakresie całkowitym lub częściowym, a w konsekwencji uzyskania pomocy prawnej według obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny jej sytuacji materialnej jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z wywodzoną z art. 2 Konstytucji RP zasadą poprawnej legislacji w zw. z wyrażoną w preambule do Konstytucji RP zasadą rzetelności działania instytucji publicznych;
3. zasądzenie na rzecz adw. Iwony Lelito kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu J W z urzędu, wg norm przepisanych, przy czym pełnomocnik skarżącego oświadcza jednocześnie, że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części.

UZASADNIENIE

I. Stan faktyczny sprawy:

Decyzją z dnia grudnia 2014 r. Główny Inspektor Sanitarny (), po rozpoznaniu odwołania J W od decyzji Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w W z dnia października 2014 r. () odmawiającej uchylecia lub zmiany decyzji Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w W z dnia lutego 2003 r. () utrzymującej w mocy wcześniejszą decyzję ww. organu z dnia stycznia 2003 r. o braku podstaw do stwierdzenia u J W choroby zawodowej utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy, rozstrzygając na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 k.p.a. oraz art. 12 ust. 2 pkt 2 i art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

J W wniósł do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W skargę na decyzję Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia grudnia 2014 r. znak Wyrokiem z dnia lipca 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt

Wojewódzki Sąd Administracyjny w W oddalił skargę J W na ww. decyzję.

J W reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł do Naczelnego Sądu Administracyjnego skargę kasacyjną od opisanego wyżej wyroku. Wyrokiem z dnia listopada 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną. Odpis przedmiotowego orzeczenia został doręczony J W w dniu listopada 2016 r.

W związku z przekonaniem o wystąpieniu przesłanek do wznowienia postępowania, J W w dniu lipca 2017 r. (data prezentaty) wniósł do Naczelnego Sądu Administracyjnego dwa pisma: 1) skargę o wznowienie postępowania w sprawie , w której podniósł, że w składzie orzekającym orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy a także, że został przez sąd pozbawiony reprezentowania go przez profesjonalnego pełnomocnika na rozprawie kasacyjnej oraz 2) wniosek o przyznanie adwokata z urzędu w celu sporządzenia skargi o wznowienie postępowania. Pomimo złożonego przez skarżącego wniosku o wyznaczenie adwokata z urzędu, **postanowieniem z dnia września 2017 r. Naczelny Sąd Administracyjny ze względów formalnych odrzucił skargę J W o wznowienie postępowania, podnosząc, że nie została ona sporządzona przez adwokata lub radcę prawnego ani inną osobę uprawnioną w myśl art. 267 w zw. z art. 175 p.p.s.a. (skarga została rozpoznana pod sygn. akt).** Odpis postanowienia J W odebrał w dniu 19 września 2017 r.

Wniosek J W z dnia lipca 2017 r. (data prezentaty) o przyznanie mu prawa pomocy obejmującego ustanowienie profesjonalnego pełnomocnika (adwokata) celem sporządzenia i złożenia przez niego skargi o wznowienie postępowania zarządzeniem z dnia lipca 2017 r. został przekazany zgodnie z właściwością do rozpoznania Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w W Postanowieniem z dnia września 2017 r. wydanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W w sprawie , starszy referendarz sądowy odmówił J W przyznania prawa pomocy w zakresie ustanowienia adwokata argumentując, że wnioskodawca nie wykazał w sposób niebudzący wątpliwości, iż nie jest w stanie samodzielnie pokryć kosztów pomocy prawnej. Po rozpoznaniu sprzeciwu, który na ww. postanowienie w ustawowym terminie wniósł J W , Wojewódzki Sąd Administracyjny w W postanowieniem z dnia października 2017 r. utrzymał

wyżej opisane orzeczenie w mocy. Ostateczne postanowienie w tej sprawie zostało doręczone J W w dniu 31 października 2017 r.

W tym miejscu należy podkreślić, że skarga J W o wznowienie postępowania w sprawie toczącej się przed Naczelnym Sądem Administracyjnym została odrzucona ze względów formalnych, tj. niesporządzenia jej przez profesjonalnego pełnomocnika przed rozpoznaniem wniosku J W o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do jej sporządzenia złożonym jednocześnie - tego samego dnia tj. lipca 2017 r. W tym miejscu należy przytoczyć cytat z pisma skierowanego do skarżącego przez Zastępcę Przewodniczącego Wydziału Informacji Sądowej Naczelnego Sądu Administracyjnego, w którym wyjaśnia, że *przyczyną „pominięcia” faktu wniesienia przez Pana (skarżącego J W – przyp. aut.) takiego wniosku przy wydawaniu postanowienia w sprawie o sygn. akt (w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania – przyp. aut.) było to, że wniosek ten nie stanowił załącznika do skargi o wznowienie postępowania i nie został wspomniany w jej treści.*

W zbliżonym czasie, tj. w lipcu i październiku 2017 r. J W skierował wnioski o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu do Sądu Rejonowego w W oraz do Sądu Rejonowego w W, w związku z toczącymi się w ww. sądach postępowaniami, w których jest stroną. Postanowieniem z dnia grudnia 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt, Sąd Rejonowy w W uwzględnił wniosek z dnia lipca 2017 r., ustanawiając dla J W pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia listopada 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt, Sąd Rejonowy w W uwzględnił wniosek skarżącego z dnia października 2017 r., również ustanawiając dla skarżącego obrońcę z urzędu. Wreszcie zarządzeniem z dnia marca 2018 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w W w sprawie o sygn. akt wyznaczono J W pełnomocnika z urzędu.

Podkreślenia wymaga fakt, że zarówno w przypadku wniosku o ustanowienie adwokata złożonym do Sądu Rejonowego w W, czy też do Sądu Rejonowego w W, jak i do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W, J W składał identyczne oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, w którym wskazywał te same dane, gdyż sytuacja materialna J W nie zmieniła się. Każdy z tych Sądów orzekał o ustanowieniu adwokata na tej samej podstawie faktycznej. Rozstrzygnięcia w dwóch pierwszych sądach i to w trzech różnych sprawach prowadziły do przyznania prawa pomocy i ustanowienia

adwokata z urzędu, zaś w trzecim sądzie – Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w W – do odmowy ustanowienia adwokata. J W został zatem pozbawiony możliwości złożenia skargi o wznowienie postępowania przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w W , gdyż do sporządzenia skargi o wznowienie postępowania obowiązuje przymus adwokacko - radcowski.

Na kanwie opisanych wyżej rozstrzygnięć Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego J W w dniu lipca 2017 r. złożył w Sądzie Rejonowym w W wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej, nie precyzując, jakich orzeczeń przedmiotowa skarga ma dotyczyć. W odpowiedzi na zobowiązanie Sądu wnioskodawca wskazał jedynie, że wniosek dotyczy 17-letniego okresu rozpoznania jego sprawy dotyczącej stwierdzenia wystąpienia choroby zawodowej przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W (wskazując jako ostatnią sygnaturę) oraz Naczelnny Sąd Administracyjny (analogicznie – sygn. akt).

Postanowieniem z dnia grudnia 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt Sąd Rejonowy w W ustanowił dla J W pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Z kolei decyzją Okręgowej Rady Adwokackiej z dnia grudnia 2017 r. została wyznaczona pełnomocnikiem J W w wyżej wymienionej sprawie. Odpis postanowienia oraz informacja zostały doręczone pełnomocnikowi w dniu 15 stycznia 2017 r.

II. Wskazanie ostatecznego rozstrzygnięcia, z którym łączone jest naruszenie Konstytucji RP

Orzeczeniem ostatecznie rozstrzygającym w przedmiocie konstytucyjnych praw i obowiązków skarżącego jest:

- a. w zakresie pkt 1 skargi, postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia października 2017 r., sygn. akt , utrzymujące w mocy postanowienie starszego referendarza sądowego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w W z dnia września 2017 r. w przedmiocie odmowy przyznania J W prawa pomocy w zakresie ustanowienia adwokata. Postanowienie zostało doręczone skarżącemu w dniu października 2017 r.;

- b. w zakresie pkt 2 skargi, postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia września 2017 r., sygn. akt w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania, doręczone skarżącemu w dniu września 2017 r. oraz postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia października 2017 r., sygn. akt Postanowienie zostało doręczone skarżącemu w dniu października 2017 r.

Postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia października 2017 r., sygn. akt oraz postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia września 2017 r., sygn. akt są orzeczeniami ostatecznymi, od których nie przysługuje żaden środek odwoławczy.

Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia września 2017 r., sygn. akt ostatecznie odmawia J W prawa do złożenia skargi o wznowienie postępowania nie sporządzonej i nie podpisanej przez zawodowego pełnomocnika. Wprawdzie termin na złożenie skargi o wznowienie postępowania upływa po 5 latach od wydania prawomocnego orzeczenia. Jednakże wskazać należy, że sytuacja majątkowa skarżącego od lipca 2017 r. nie zmieniła się i brak jest widoków na zmianę sytuacji materialnej w przyszłości. J W ma lata, utrzymuje się z emerytury w wysokości zł netto miesięcznie. Oznacza to, że orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W *de facto* zamyka J W drogę do wznowienia postępowania w sprawie sygn. akt

Dodatkowo należy wskazać, że **skarżący skorzystał z instytucji przewidzianej w art. 165 p.p.s.a.**, w myśl którego postanowienia niekończące postępowania w sprawie mogą być uchylane i zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone, a nawet prawomocne. Jednakże bez pożądanego efektu, gdyż postanowieniem z dnia stycznia 2018 r. wydanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W w sprawie o sygn. akt , starszy referendarz sądowy odmówił skarżącemu zmiany postanowienia z dnia września 2017 r., sygn. akt (utrzymanego w mocy postanowieniem z dnia października 2017 r.). Z kolei postanowieniem z dnia marca 2018 r. wydanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W w sprawie na skutek sprzeciwu J W od postanowienia starszego referendarza sądowego z stycznia 2018 r. odmawiającego zmiany postanowienia z września 2017 r. sygn. akt w przedmiocie odmowy przyznania J W prawa

pomocy utrzymano w mocy postanowienie referendarza sądowego z stycznia 2018 r. w przedmiocie zmiany postanowienia z września 2017 r. sygn. akt Wobec braku widoków na zmianę sytuacji materialnej J W stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W odnośnie przyznania J W prawa pomocy w zakresie sporządzenia i wniesienia skargi o wznowienie postępowania z pewnością nie ulegnie zmianie.

Z uwagi na powyższe zasadne jest stwierdzenie, że **skarżący wyczerpał przewidzianą drogę prawną.** J W nie tylko wyczerpał wszelkie dopuszczalne prawem środki zaskarżenia orzeczenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia września 2017 r., ale też, w stosunku do wskazanego orzeczenia, podjął również próbę wzruszenia go w trybie nadzwyczajnym, tj. zgodnie z art. 165 p.p.s.a. W obecnej sytuacji finansowej, skarżącego J W nie stać na opłacenie adwokata z wyboru celem sporządzenia skargi o wznowienie postępowania. Jednocześnie skarżący, pomimo prawnej niedopuszczalności wniesienia skargi o wznowienie postępowania bez zachowania przymusu adwokacko - radcowskiego podjął taką próbę, czyniąc tym samym zadość wymogowi uzyskania ostatecznego orzeczenia w sprawie, stosownie do stanowiska Trybunału Konstytucyjnego (por. post. TK z 20 kwietnia 2010 r., sygn. akt TS 30/09, OTK-B 2010, Nr 3, poz. 208).

III. Zachowanie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej.

Zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym termin do wniesienia skargi konstytucyjnej ulega wstrzymaniu na skutek złożenia wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej.

J W w dniu 27 lipca 2017 r. złożył w Sądzie Rejonowym wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej, nie precyzując początkowo, jakich orzeczeń przedmiotowa skarga ma dotyczyć. Następnie, w wyniku zobowiązania Sądu, wnioskodawca wskazał, że wniosek dotyczy całego 17-letniego okresu rozpoznania jego sprawy dot. stwierdzenia wystąpienia choroby zawodowej przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W

Postanowieniem z dnia grudnia 2017 r. wydanym w sprawie Sąd Rejonowy w W ustanowił dla J W pełnomocnika z urzędu do wniesienia

skargi konstytucyjnej, **nie precyzując w treści postanowienia, jakiego orzeczenia przedmiotowa skarga ma dotyczyć.** Informacja Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie o wyznaczeniu pełnomocnikiem do wniesienia skargi konstytucyjnej wraz z odpisem postanowienia Sądu Rejonowego zostały doręczone pełnomocnikowi w dniu 15 stycznia 2018 r.

Wobec powyższego przyjąć należy, że termin do wniesienia skargi konstytucyjnej od orzeczeń wskazanych w punkcie III uzasadnienia uległ wstrzymaniu do dnia 15 stycznia 2018 r. i rozpoczął bieg w dniu 16 stycznia 2018 r. Jednocześnie stwierdzić trzeba, że wobec stanowiska Sądu Rejonowego, wyrażonego w postanowieniu z dnia grudnia 2017 r. w sprawie ww. postanowienie dotyczy wszelkich orzeczeń, związanych z postępowaniami bezpośrednio lub pośrednio dotyczącymi postępowania w przedmiocie choroby zawodowej skarżącego, w tym także postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia października 2017 r., sygn. akt oraz postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia września 2017 r., sygn. akt

IV. Wskazanie konstytucyjnych wolności i praw naruszonych wydaniem orzeczeń określonych w punkcie II uzasadnienia – wzorce kontroli.

Konstytucyjnym prawem skarżącego, naruszonym wskutek ostatecznych orzeczeń wydanych na podstawie art. 246 § 1 pkt 1 p.p.s.a. (pkt 1 *petitum* skargi) oraz art. 276 p.p.s.a. w zw. z art. 175 § p.p.s.a. w zw. z art. 246 § 1 pkt 1 p.p.s.a. w zw. z art. 245 § 2 p.p.s.a. (pkt 2 *petitum* skargi) jest **prawo do ochrony sądowej, wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP;**

W sposób pośredni naruszone zostały również:

- a. zasada poprawnej legislacji, w tym dostatecznej określoności i zrozumiałości przepisów prawnych, wywodzona z art. 2 Konstytucji RP,
- b. zasada rzetelności działania instytucji publicznych, wywodzona z art. 2 oraz Preambuły Konstytucji RP.

V. Charakterystyka naruszonych wolności i praw.

Art. 45 ust. 1 Konstytucji RP

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że na treść wyrażonego w art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej prawa do ochrony sądowej składa się w szczególności: prawo dostępu do sądu, tj. prawo do uruchomienia procedury przed sądem, który ma być organem niezależnym, niezawisłym, bezstronnym oraz prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności, oraz prawo do wyroku sądowego, tj. prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd (por. wyr. TK z 16.11.2004 r., sygn. akt P 19/03, OTK A 2004 nr 10, poz. 106 oraz z 16.03.1999 r., sygn. akt SK 19/98, OTK ZU nr 3/1999).

W ocenie Trybunału prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej (tzw. sprawiedliwość proceduralna) należy do istoty konstytucyjnego prawa do sądu, albowiem prawo do sądu bez zachowania standardu rzetelności proceduralnej postępowania byłoby prawem jedynie fasadowym. Zdaniem Trybunału wszelkie koncepcje sprawiedliwości proceduralnej mają wspólne źródło, sprowadzające się w szczególności do możliwości bycia wysłuchanym, ujawniania w czytelny sposób motywów rozstrzygnięcia, w stopniu umożliwiającym weryfikację sposobu myślenia sądu, a więc unikania dowolności czy arbitralności w działaniu. Zachowanie sprawiedliwości proceduralnej, warunkujące istnienie realnego prawa do sądu, wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP wymaga także **zapewnienia przewidywalności dla uczestnika postępowania, przez odpowiednią spójność i wewnętrzną logikę mechanizmów, którym jest poddany**. Celem zgodnego z powyższą zasadą, tj. zapewniającego realizację prawa do sądu, ukształtowania procedury sądowej jest przy tym w szczególności **odrzućcie dowolności i arbitralności w działaniach sądu**. (por. wyr. TK z 4.04.2017 r., sygn. akt P 56/14, OTK A 2017, poz. 25).

To oznacza, że ustanowienie przymusu adwokacko-radcowskiego w zakresie wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia w postaci skargi o wznowienie postępowania nie może ograniczać strony w skorzystaniu z przysługującego jej prawa i powinno być skorelowane z rzetelnym sposobem oceny ewentualnego braku możliwości finansowych skorzystania przez skarżącego z pomocy profesjonalisty, a w konsekwencji pomocy państwa w tym zakresie. Wskazana ocena musi uwzględniać wymienione w powyższym orzeczeniu Trybunału zasady postępowania. Brak spójnych, logicznych i rzetelnych zasad powyższej oceny prowadzi do ograniczenia prawa skarżącego do sądu.

Art. 2 Konstytucji RP – zasada poprawnej legislacji

Zasada demokratycznego państwa prawa, wyrażona w art. 2 Konstytucji RP, który stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej wymaga zapewnienia poprawnej legislacji. Powyższe zgodne jest z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, który wskazał, że „z wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady państwa prawnego wynika nakaz przestrzegania przez ustawodawcę zasad poprawnej legislacji. Nakaz ten jest funkcjonalnie związany z zasadami pewności i bezpieczeństwa prawnego oraz ochrony zaufania do państwa i prawa. (...) **jako naruszenie wymagań konstytucyjnych oceniać należy tak niejasne i nieprecyzyjne formułowanie przepisu, które powoduje niepewność jego adresatów co do ich praw i obowiązków.** Powoduje to bowiem stworzenie nazbyt szerokich ram dla organów stosujących ten przepis, które w istocie muszą zastępować prawodawcę w zakresie tych zagadnień, które uregulował on w sposób niejasny i nieprecyzyjny.” Trybunał Konstytucyjny podkreślił jednocześnie, że „ustawodawca **nie może poprzez niejasne formułowanie tekstu przepisów pozostawiać organom mającym je stosować nadmiernej swobody przy ustalaniu w praktyce zakresu podmiotowego i przedmiotowego ograniczeń konstytucyjnych wolności i praw jednostki**” (por. wyr. TK z 30.10.2001 r., sygn. akt K 33/00, OTK 2001 nr 7, poz. 217).

W powołanym wyżej orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny wskazał również na kryteria oceny zgodności sformułowania określonego przepisu prawa z wymaganiami poprawnej legislacji. Trybunał zaznaczył, że dla przeprowadzenia tejże oceny istotne jest w szczególności to, by każdy przepis ograniczający konstytucyjne wolności lub prawa był na tyle precyzyjny, by zapewniona została jego jednolita wykładnia i stosowanie.

W ocenie skarżącego zapewnienie zgodności z zasadą prawidłowej legislacji oraz wskazaną powyżej normą Konstytucyjną wyrażoną w art. 2 Konstytucji, wymaga prawidłowej realizacji opisanego powyżej i wyrażonego w art. 45 Konstytucji RP, prawa do ochrony sądowej. W szczególności wymaga to stworzenia odpowiednich rozwiązań legislacyjnych, zapewniających obiektywność i rzetelność, a także wyłączających dowolność w ocenie, czy osobie przysługuje prawo do adwokata z urzędu, a w konsekwencji czy – wobec posiadanych środków finansowych – będzie ona mogła skorzystać z przysługującego jej prawa do złożenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest skarga o wznowienie postępowania sądowoadministracyjnego.

Zasada rzetelności działania instytucji publicznych

Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, pomimo że z tekstu preambuły do Konstytucji RP nie można wyprowadzić norm prawnych w znaczeniu ścisłym, to jednak dostarcza ona opartych na autentycznej wypowiedzi ustawodawcy wskazówek co do zgodnych z jego intencjami kierunków interpretacji przepisów części normatywnej Konstytucji. (por. wyr. TK z 11.05.2005 r., sygn. akt K 18/04, OTK A 2005 nr 5, poz. 49). Jak podkreślił Trybunał, preambuła jest częścią tekstu Konstytucji, a jej wypowiedzi mogą mieć, na tle określonej sprawy, zwłaszcza w związku z konkretnymi przepisami Konstytucji, walor normatywny (por. wyr. TK z 27.11.2007 r., sygn. akt SK 39/06, OTK Seria A 2007 nr 10, poz. 127). Trybunał Konstytucyjny podnosił także, iż **„rzetelność i sprawność działania instytucji publicznych w szczególności zaś tych instytucji, które zostały stworzone w celu realizacji i ochrony praw gwarantowanych przez Konstytucję, należy do wartości mających rangę konstytucyjną**. Wynika to jasno z tekstu wstępu do Konstytucji (tzw. preambuły), w którym jako dwa główne cele ustanowienia Konstytucji wymieniono: zagwarantowanie praw obywatelskich oraz zapewnienie rzetelności i sprawności działania instytucji publicznych” (por. wyr. TK z 7.01.2004 r., sygn. akt K 14/03, OTK A 2004 nr 1, poz. 1)

W preambule Konstytucji RP zasada rzetelności działania instytucji publicznych została wyrażona wprost słowami „W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny (...) pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a działaniu instytucji publicznych zapewnić rzetelność i sprawność (...) ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla państwa (...)”. Jak podkreślił w powołanym wyżej wyroku z dnia 7 stycznia 2004 r. (sygn. akt K 14/03) Trybunał Konstytucyjny: „przepisy, których treść nie sprzyja rzetelności lub sprawności działania instytucji mających służyć ochronie praw konstytucyjnych, stanowią zarazem naruszenie tych praw, a tym samym uzasadnione jest ich uznanie za niezgodne z Konstytucją”. Wskazać przy tym należy, że wywodzona z preambuły ustawy zasadniczej zasada rzetelności i sprawności instytucji publicznych wiązana jest ściśle z wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP zasadą demokratycznego państwa prawnego (por. zdanie odrębne sędziego TK Marii Gintowt-Jankowicz od wyroku TK z 19.12.2012 r., sygn. akt K 9/12, OTK A 2012 nr 11, poz. 136).

Zasada rzetelności powinna zatem uwzględniać skonkretyzowanie zasad ubiegania się strony o pomoc państwa poprzez wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w złożeniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, które gwarantowałyby obiektywizm, rzetelność i możliwość uzyskania tej pomocy zawsze w sytuacjach, w których brak pomocy państwa

prowadziłby *de facto* do pozbawienia obywatela prawa do skorzystania z przysługujących mu praw.

VI. Sposób naruszenia konstytucyjnych wolności i praw przez art. 246 § 1 pkt 1 i 2 p.p.s.a. w zw. z art. 245 § 2 i 3 p.p.s.a. oraz art. 276 p.p.s.a. w zw. z art. 175 § 1 p.p.s.a.

Przepis art. 246 § 1 pkt 1 p.p.s.a. uzależnia przyznanie stronie postępowania przed sądem administracyjnym tzw. prawa pomocy (polegającego w szczególności na ustanowieniu pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata lub radcy prawnego – art. 245 § 2 p.p.s.a.) od wykazania przez stronę, że nie jest ona w stanie ponieść jakichkolwiek kosztów postępowania. Z kolei pkt 2 wskazanego artykułu stanowi, że prawo pomocy w zakresie częściowym m. in. obejmuje tylko ustanowienie adwokata, radcy prawnego wówczas gdy wykaże, że nie jest w stanie ponieść pełnych kosztów postępowania, bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny (art. 246 § 1 pkt 2 p.p.s.a.).

Dodatkowo przepisy art. 276 p.p.s.a. w zw. z art. 175 § 1 p.p.s.a. w zw. z art. 246 § 1 pkt 1 i 2 p.p.s.a. w zw. z art. 245 § 2 i 3 p.p.s.a. w sytuacji osoby niedostatecznie uposażonej finansowo warunkują skuteczność zainicjowania postępowania sądowego w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania od sporządzenia i podpisania tejże skargi przez zawodowego pełnomocnika.

Jednocześnie wskazany wyżej przepis art. 246 § 1 pkt 1 i 2 p.p.s.a. nie precyzuje obiektywnych, jednoznacznych i wiążących sąd kryteriów oceny sytuacji materialnej strony. Takie sformułowanie przepisu powoduje, we wskazanym zakresie, niepewność jego adresatów co do ich praw i obowiązków. W swoim brzemieniu przepisy nie zapewniają także stronie wymaganej przepisem art. 45 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP przewidywalności, która powinna być wynikiem odpowiedniej spójności i wewnętrznej logiki mechanizmów, którym jest poddana.

Powyższe, w połączeniu z faktem, że z jednej strony ustawodawca wymaga od strony postępowania, do zainicjowania postępowania w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania, reprezentacji przez zawodowego pełnomocnika, z drugiej zaś nie tylko nie gwarantuje jej zapewnienia pomocy pełnomocnika, ale też nie przedstawia jasnych kryteriów ubiegania się o pomoc w tym zakresie, powoduje naruszenie konstytucyjnych praw i wolności, przewidzianych w powołanych w skardze przepisach ustawy zasadniczej. Posługując się nomenklaturą zaczerpniętą z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (por. wyr.

TK z 8.04.2014 r., sygn. akt OTK A 2014 nr 4, poz. 37) stwierdzić można, że w ten sposób „ustawodawca zastawił na obywateli swoistą pułapkę”, co pozostaje w jaskrawej sprzeczności z normami Konstytucji, w szczególności zaś wymiarze z wywodzoną z jej art. 2 zasadą poprawnej legislacji, jak również zasadą zaufania obywateli do państwa.

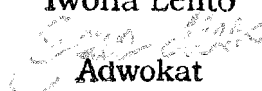
Powyższe znajduje przeniesienie na sytuację, w jakiej znalazł się J W
w związku z postanowieniem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia października 2017 r., sygn. akt , utrzymującym w mocy postanowienie starszego referendarza sądowego z dnia września 2017 r. w przedmiocie odmowy przyznania J W prawa pomocy w zakresie ustanowienia adwokata oraz postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia września 2017 r., sygn. akt w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania.

Skarżący, w związku z wymienionymi wyżej prawomocnymi orzeczeniami sądowymi, nie mógł skutecznie skorzystać z możliwości wniesienia skargi o wznowienie postępowania (do której, choć stanowi jeden z trybów nadzwyczajnych, powinny znaleźć zastosowanie gwarancje przewidziane w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP – por. wyr. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 17 stycznia 1970 r., sygn. akt 2689/65 za M. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 45, Warszawa 2016, Nb 60) wobec braku reprezentacji przez adwokata lub radcę prawnego. Jednocześnie J W nie znał kryteriów przyznania tzw. prawa pomocy, albowiem nie zostały one przez ustawodawcę dostatecznie sprecyzowane. Postępowanie w tym zakresie – z uwagi na brzmienie zaskarżonych przepisów – cechowało się dowolnością i uznaniowością w ocenie przedstawionych przez skarżącego danych, co wynika także z faktu, iż w porównywalnym okresie – a zatem na kanwie analogicznego stanu faktycznego – skarżącemu przyznano pełnomocników z urzędu w postępowaniach przez sądami powszechnymi (por. postanowienie z dnia grudnia 2017 r. wydane przez Sąd Rejonowy w W w sprawie oraz postanowienie z dnia listopada 2017 r. wydane przez Sąd Rejonowy w W , czy wreszcie zarządzenie z dnia marca 2018 r. wydane przez wyżej wymieniony Sąd w sprawie , gdzie podstawą rozstrzygnięć były wszak przepisy proceduralne analogiczne do zaskarżonych w niniejszym postępowaniu).

Opisana wyżej sytuacja stanowi naruszenie prawa skarżącego do ochrony sądowej, w tym prawidłowego, zgodnego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP ukształtowania procedury, ale też wynikającej z art. 2 zasady poprawnej legislacji, zasady zaufania obywatela do państwa,

jak też – wskazanej także w preambule do ustawy zasadniczej – zasady rzetelności działania organów władzy publicznej.

Z uwagi na powyższe wnoszę, jak na wstępie.

Iwona Lelito

Adwokat

Załączniki:

1. Kserokopia wniosku J W złożonego do Sądu Rejonowego w W o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej,
2. Kserokopia pisma J W stanowiącego uzupełnienie braków formalnych wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej,
3. Kserokopia postanowienia Sądu Rejonowego w W z dnia grudnia 2017 r. sygn. akt w przedmiocie wyznaczenia pełnomocnika z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej,
4. Kserokopia informacji ORA o wyznaczeniu pełnomocnika,
5. Kserokopia pisma J W z dnia lipca 2017 r. (data prezentaty) – skarga o wznowienie postępowania,
6. Kserokopia pisma J W z dnia lipca 2017 r. (data prezentaty) – wniosek o wyznaczenie adwokata z urzędu do sporządzenia skargi o wznowienie postępowania,
7. Kserokopia pisma Zastępcy Przewodniczącego Wydziału Informacji Sądowej Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia października 2017 r.,
8. Kserokopia postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia września 2017 r., sygn. akt w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania,
9. Odpis postanowienia starszego referendarza sądowego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w W z dnia września 2017 r. sygn. akt w przedmiocie odmowy przyznania prawa pomocy w zakresie ustanowienia adwokata,

10. Odpis postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia października 2017 r., sygn. akt w przedmiocie utrzymania w mocy postanowienia starszego referendarza sądowego,
11. Kserokopia postanowienia z dnia stycznia 2018 r. wydanego przez starszego referendarza sądowego w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w W , sygn. akt w przedmiocie odmówienia zmiany postanowienia z dnia września 2017 r. sygn. akt odmawiającego przyznania J W prawa pomocy w zakresie ustanowienia adwokata,
12. Kserokopia postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W z dnia marca 2018 r. wydanego w sprawie o sygn. akt utrzymującego w mocy postanowienie referendarza sądowego z stycznia 2018 r. w przedmiocie zmiany postanowienia z września 2017 r., sygn. akt
13. Kserokopia postanowienia Sądu Rejonowego w W z dnia listopada 2017 r., wydanego w sprawie o sygn. akt w przedmiocie wyznaczenia J W obrońcy z urzędu,
14. Kserokopia informacji Sądu Rejonowego w W z dnia marca 2018 r. o treści wydanego w sprawie o sygn. akt w dniu marca 2018 r. zarządzenia w przedmiocie wyznaczenia J W pełnomocnika z urzędu.

Iwona Lelito

Adwokat